

POM10CC
Integroivat oppimiskokonaisuudet,
4 op

Opet pilvissä 3 & opetiimi
Kevät 2017

POM10CC?!?

Opintojakson suoritettuasi

- ymmärrät integroivien oppimiskokonaisuuksien luonteen perusopetuksessa
- osaat suunnitella, toteuttaa ja arvioida opetusryhmänsä integroivat oppimiskokonaisuudet tavoitteet ja sisällöt huomioiden.

Sisältö:

- Integroivissa oppimiskokonaisuuksissa on aina mukana useamman oppiaineen näkökulma ja käsiteltävät oppimiskokonaisuudet ovat samat kuin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa. Opintojaksolla lähestytään oppimiskokonaisuuksia ns. ilmiölähtöisesti. Kurssilla suunnitellaan oppimiskokonaisuuksien opetusta kouluun, ja suunnitelman sisältöineen voi suunnata itseä kiinnostaviin ilmiöihin ja oppimiskokonaisuuksiin.

Opetustavat: Luento ja/tai pienryhmäopiskelu

Suoritustavat: Oppimistehtävät. Kurssin vaihtoehtoisesta suoritustavasta neuvotellaan vastuopettajan kanssa.

Oppimateriaali: Tarkentuu kurssin alussa

Arviointi: 0–5

Aihekokonaisuudet?!

Oppimiskokonaisuudet?!

Oppiaineiden integrointi?!

Aihekokonaisuudet

opetussuunnitelmien perusteissa

(LOP 2003, POP 2004)

- Aihekokonaisuudet ovat sellaisia kasvatus- ja opetustyön keskeisiä painoalueita, joiden tavoitteet ja sisällöt sisältyvät useisiin oppiaineisiin. Ne ovat kasvatusta ja opetusta eheyttäviä teemoja. Niiden kautta vastataan myös ajan koulutushaasteisiin.
- Lukiokoulutuksessa aihekokonaisuudet ovat yhteiskunnallisesti merkittäviä kasvatus- ja koulutushaasteita. Samalla ne ovat ajankohtaisia arvokannanottoja.
- Kaikkia aihekokonaisuuksia yhdistävinä tavoitteina on, että opiskelija osaa havainnoida ja analysoida nykyajan ilmiöitä ja toimintaympäristöjä, esittää perusteltuja käsityksiä tavoiteltavasta tulevaisuudesta, arvioida omaa elämäntapaansa ja vallitsevia suuntauksia tulevaisuusnäkökulmasta sekä tehdä valintoja ja toimia tavoiteltavana pitämänsä tulevaisuuden puolesta.
- Aihekokonaisuudet otetaan huomioon kaikkien oppiaineiden opetuksessa oppiaineeseen luontuvalla tavalla sekä lukion toimintakulttuurissa.

(http://www.edu.fi/yleissivistava_koulutus/aihekokonaisuudet)

Aihekokonaisuudet edellisissä perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteissa

- Ennen
 - Peruskoulun OPS:n perusteet 1985: ”useassa oppiaineessa opetettavia aihekokonaisuuksia.”
 - Peruskoulun OPS:n perusteet 1994: ”opetussuunnitelmaan sisällytetään useissa oppiaineissa opetettavia ja muussa koulutyössä huomioon otettavia aihekokonaisuuksia.”
- Muutos aihekokonaisuuksien asemaan v. 2004
 - Yhtäläinen asema oppiaineiden kanssa
 - Annetut tavoitteet ja sisällöt
 - Aihekokonaisuuksien sisällyttäminen pakollisiin ja valinnaisiin oppiaineisiin sekä yhteisiin tapahtumiin
- Uusi OPS
 - Suunnitelmassa esitellään seitsemän **laaja-alaista osaamiskokonaisuutta**, joiden tavoitteena on ”tukea ihmisenä kasvamista sekä edistää demokraattisen yhteiskunnan jäsenyyden ja kestävän elämäntavan edellyttämää osaamista”.
 - Suunnitelmassa esitellään niin ikään **seitsemän toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavaa periaatetta**, joiden tavoitteena on ”luoda toimintakulttuuria, joka edistää oppimista, osallisuutta, hyvinvointia ja kestävä elämäntapaa”.
 - Suunnitelmassa esitellään opetuksen **eheyttämistä ja monialaisia oppimiskokonaisuuksia**, jotka edistävät perusopetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja erityisesti **laaja-alaisen osaamisen kehittämistä**. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien aiheet suunnitellaan paikallisesti ilmentämään **toimintakulttuurin periaatteita**.

Opetussuunnitelmat ja niiden tulkitseminen

(Emma Kostiaista mukaillen)

POP

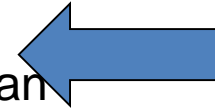
- kirjoitettu
- virallinen
- ideaalinen?
- normi
- antaa perusfilosofiaa (kenen?) kunkin oppiaineen opettamiselle?
- millaisia vaatimuksia?
- millaisia ihanteita?

Koulun OPS

- institutionaalisen ja oppilaiden maailman yhdistäminen?
- tarkoitettu OPS (koulun/opettajan tulkintaa)
- toteutettu OPS (koulun/opettajan toimintaa, piilo-opetussuunnitelma)
- millaisia vaatimuksia?
- millaisia ihanteita?

Opettajan OPS

OPS oppilaan kokemuksessa

- koettu OPS (oppilaan tulkintaa)
- toteutunut OPS (oppilaan toimintaa)
- millaisia vaatimuksia?
- millaisia ihanteita?

Eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet uudessa perusopetuksen opetussuunnitelmassa 2016 alkaen

Eheyttäminen

- tärkeä osa perusopetuksen yhtenäisyyttä tukevaa toimintakulttuuria.
- tavoitteena on auttaa oppilaita ymmärtämään opiskeltavien asioiden välisiä suhteita ja keskinäisiä riippuvuuksia
- auttaa yhdistämään eri tiedonalojen tietoa ja taitoja sekä jäsentämään niitä mielekkäiksi kokonaisuuksiksi vuorovaikutuksessa toisten kanssa
- kokonaisuuksien tarkastelu ja tiedonaloja yhdistelevät, tutkivat työskentelyjaksot auttavat soveltamaan tietoja ja taitoja ja tuottavat kokemuksia osallistumisesta tiedon yhteisölliseen rakentamiseen
- koulussa opiskeltavien asioiden merkitys oman elämän ja yhteisön sekä yhteiskunnan ja ihmiskunnan näkökulmista

Oppimiskokonaisuuksien

- tarkoituksena on käsitellä toiminnallisesti oppilaiden kokemusmaailmaan kuuluvia ja sitä avartavia asioita, jolloin tavoitteena on
 - vahvistaa oppilaiden osallisuutta ja tarjota mahdollisuuksia olla mukana opiskelun tavoitteiden, sisältöjen ja työskentelytapojen suunnittelussa
 - nostaa esiin oppilaiden merkityksellisiksi kokemia kysymyksiä sekä luoda tilaisuuksia niiden käsittelyyn ja edistämiseen
 - lisätä mahdollisuuksia opiskella erilaisissa ja eri-ikäisten oppilaiden ryhmissä ja työskennellä useiden eri aikuisten kanssa
 - tarjota mahdollisuuksia yhdistää koulun ulkopuolinen oppiminen koulutyöhön
 - antaa tilaa älylliselle uteliaisuudelle, elämyksille ja luovuudelle sekä haastaa monenlaisiin vuorovaikutus- ja kielenkäyttötilanteisiin
 - vahvistaa arkiosaamista sekä harjaannuttaa kestävän elämäntavan mukaista toimijuutta ja innostaa oppilaita toimimaan yhteisöä ja yhteiskuntaa rakentavalla tavalla.

Edellytyksenä, että kunkin oppiaineen sisällä sekä erityisesti oppiainerajoja ylittäen tarkastellaan todellisen maailman ilmiöitä tai teemoja kokonaisuuksina.

Laaja-alaiset osaamiskokonaisuudet

- useita liittymäkohtia toisiinsa
 - yhteisenä tavoitteena on tukea ihmisenä kasvamista sekä edistää demokraattisen yhteiskunnan jäsenyyden ja kestävän elämäntavan edellyttämää osaamista perusopetuksen tehtävän mukaisesti ja oppilaiden ikäkauden huomioon ottaen
 - erityisen tärkeitä on rohkaista oppilaita tunnistamaan oma erityislaatunsa, omat vahvuutensa ja kehittymismahdollisuutensa sekä arvostamaan itseään.
- Ajattelu ja oppimaan oppiminen
 - Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
 - Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
 - Monilukutaito
 - Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
 - Työelämätaidot ja yrittäjyys
 - Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Integroivista aihekokonaisuuksista integroiviin (eheyttäviin) monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin

POPS 2003

1. Ihmisenä kasvaminen
2. Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys
3. Viestintä- ja mediataito
4. Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys
5. Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta
6. Turvallisuus ja liikenne
7. Ihminen ja teknologia

Perusopetuksen

toimintakulttuurin periaatteet 2016

- Oppiva yhteisö toimintakulttuurin ytimenä
- Hyvinvointi ja turvallinen arki
- Vuorovaikutus ja monipuolinen työskentely
- Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus
- Osallisuus ja demokraattinen toiminta
- Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo
- Vastuu ympäristöstä ja kestäväan tulevaisuuteen suuntautuminen

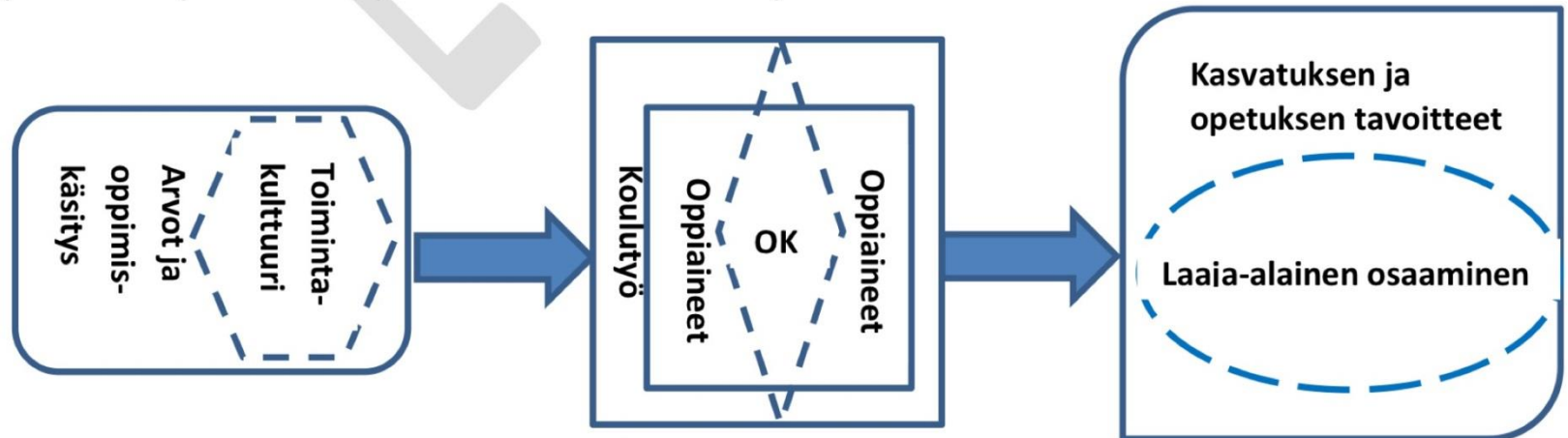
Laaja-alaiset

osaamiskokonaisuudet 2016

- Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- Monilukutaito
- Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- Työelämätaidot ja yrittäjyys
- Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestäväan tulevaisuuden rakentaminen

Monialaiset oppimiskokonaisuudet

Monialaiset oppimiskokonaisuudet (OK) ovat opetusta eheyttäviä ja oppiaineiden yhteistyöhön perustuvia opiskelujaksoja. Niiden tehtävänä on vahvistaa kasvua ihmisenä ja vastuullisena yhteiskunnan jäsenenä ja luoda perustaa yleissivistykselle. Niiden toteuttamisen tulee ilmentää koulun arvoja ja oppimiskäsitystä. Oppimiskokonaisuudet konkretisoivat perusopetuksen toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavia periaatteita ja tukevat laaja-alaisen osaamisen kehittymistä.

Monialaisen oppimiskokonaisuuden rakentuminen uuden opetussuunnitelman mukaan (ks. OPS-luonnos, s. 27)

Oppimiskokonaisuudet tällä kurssilla

- Lähestytään oppimiskokonaisuuksia ns. ilmiölähtöisesti.
- Tavoitteena on tarkastella peruskoulussa opettavien oppimiskokonaisuuksien sisältöjä ja opettamista sekä etsiä erilaisia eheyttäviä ja luovia, mediakasvatuksellisia lähestymistapoja eri ilmiöiden tutkimiseen ja ilmaisuun **projektityöskentelyn avulla.**
- Suunnitellaan pienryhmissä ilmiölähtöistä opetusta – ideana on siis mm. **ymmärtää arki-/koulumaailman ilmiöitä sekä avata sitä, miten ne linkittyvät opetussuunnitelman laaja-alaisiin osaamistavoitteisiin sekä toimintakulttuurin periaatteisiin.**
 - Opetusta kokeillaan myös käytännössä.
- Suunnitelman sisältöineen voi suunnata kiinnostaviin ilmiöihin koulussa ja niiden kautta oppimiskokonaisuuksiin tai hankkia vaikka asiantuntemusta itselle vieraiksi jääneisiin aihepiireihin.
 - Kurssilla voi tutkia tarkemmin esimerkiksi vuorovaikutusta, koulun arvomaailmaa tai monikulttuurisuutta.
- Tieto- ja viestintäteknologiaa ja monilukutaitoa (mediakasvatusta tässä) integroidaan mukaan.
- Työskentely jatkuu vaiheittain opintojen viimeiseen tapaamiseen saakka, jolloin projekteja ja niiden kokeilua esitellään oppimiskokonaisuusseminaarissa.

Ilmiölähtöisyys

- Ilmiölähtöisessä oppimisessa ja pedagogiikassa keskeistä on todellisen elämän ilmiöiden ja ongelmien tarkastelu.
- Ilmiölähtöisyydellä viitataan siihen, että ihmisen oppima maailmankuva on aina monitieteinen ja ihminen tarkastelee ympäröivää maailmaansa havaitsemiensa asioiden kokonaisuuksina, ilmiöinä, ei eri oppiaineiden tai tieteenalojen pilkkomina osina todellisuudesta.
- Oppimisprosessissa annetaan tilaa oppijan omille, aidoille kysymyksille ja kiinnostuksen kohteille. Ilmiölähtöisyyden periaatteita ovat
 - Yhteisöllisyys
 - Monitieteisyys
 - Itseohjautuvuus (oppijalla on itsellään vastuu suunnittelusta, toteutuksesta ja arvioinnista)
 - Tutkiva ote
 - Teorian ja käytännön läheisyys
 - Kokonaisvaltaisuus (keskeistä itse löydetyt, laajat kokonaisuudet)
- Lähteitä Rauste-von Wright, von Wright & Soini 2003, 208–209; ks. myös Pihlajaniemi 2006; Kainulainen 2012

Mikä ilmiö?

"Mä en sit tajuu..."

Koulu on (lähes) kaikkia suomalaisia (ja varsin pitkään elämässä) koskettava instituutio, ja siihen sekä sen sisältämiin tai siihen liittyviin ilmiöihin suhtaudutaan usein varsin tunteikkaasti, voimakkain mielipitein ja näkemyksin. Esimerkiksi keskustelu kasvatusvastuusta kodin ja koulun välillä saattaa muodostua hyvinkin kiivaaksi, samoin mm. inkluusio herättää suuria tunteita. Koulumaailman tapahtumat saattavat mennä myös kerta kaikkiaan yli hilseen, aiheuttaa tyrmistystä tai vain suurta ihmetystä siitä, miksi jostakin asiasta nousee niin suuri kohu tai poru tai miksi jostakin asiasta ei keskustella laisinkaan.

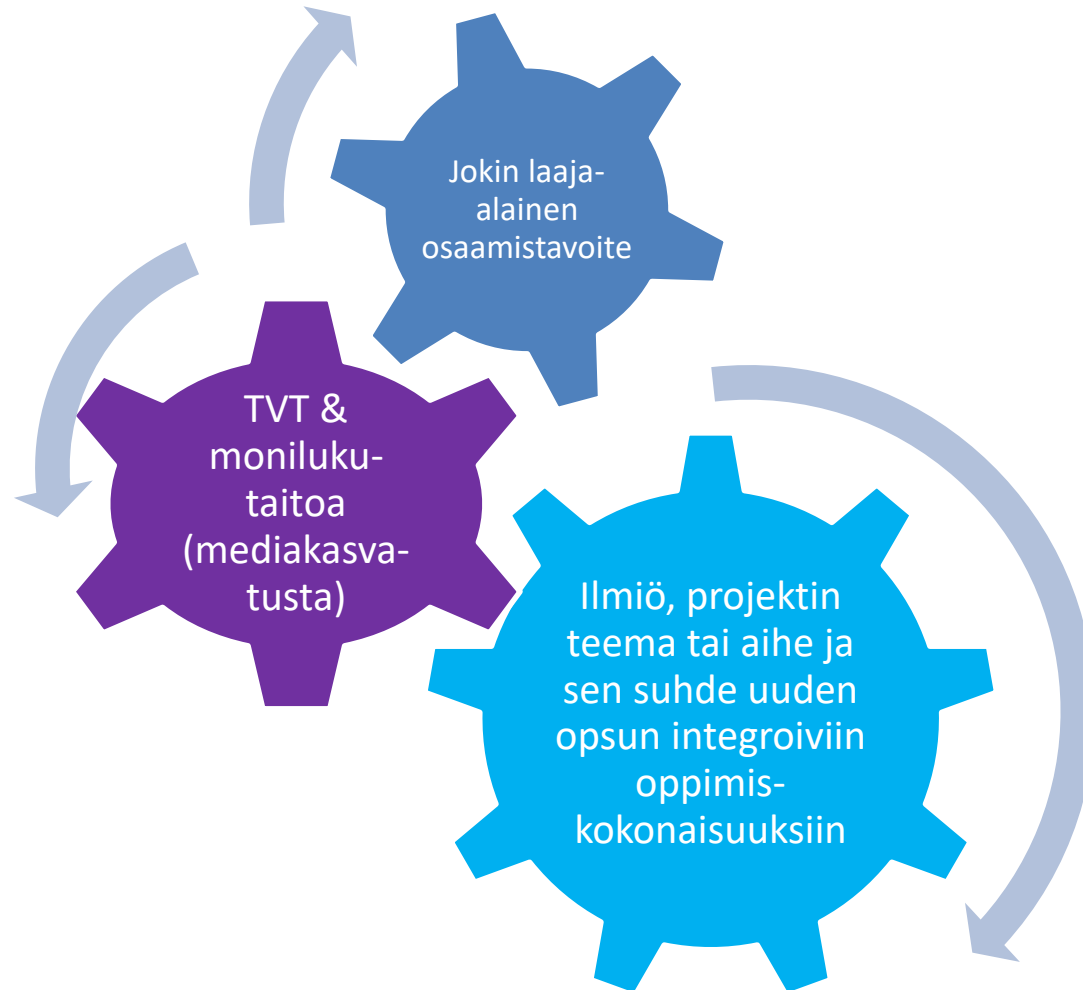
Ihmetystä ja kummastusta saattavat herättää myös ne ilmiöt, jotka nousevat esille nykyisten ja -nuorten elämästä. Nykyisin elämä tuo mitä kummallisempia asioita kohdallemme, halusimme tai emme (esimerkiksi kouluammukset, kiusaaminen, lapsuuden lyheneminen, oppilaiden mediataidot tai -kokemukset tms, median esiinnostamat asiat koulusta, lapsista ja nuorista).

- Pohdi ja kirjaa post it -lapuille (1 asia/lappu) niitä ilmiöitä koulumaailmasta tai lapsen ja nuoren elämissä, jotka ovat herättäneet sinussa suurta ihmetystä/ahdistusta/tyrmistystä, mitkä ilmiöt ovat ns. saaneet ymmärryksesi loppumaan?
- Pohdi myös sitä, mikä tuon tuntemuksen on aiheuttanut, miksi ymmärryksesi ei ole riittänyt...

Kohti ymmärrystä...

- Laatikaa pienryhmässänne miellekarttaa saamienne lappujen pohjalta/avulla.
- pyrkikää etsimään yhteisiä tekijöitä, yhteisiä syitä jne. lappujen asioille ja pyrkikää ymmärtämään kyseisiä ilmiöitä/asioita.
- laatimanne miellekartta lähtee ajatuspaperina "kierrokselle" muihin ryhmiin

Myllymme, joka jauhaa ilmiölähtöistä oppimiskokonaisuusopetusta

Kurssilla tehtävät projektit (4 op) sisältävät

1. ilmiön taustatutkimuksen ja sen esittelyn
2. kirjallisen suunnitelman
3. opetuskokeilun oikeassa koulussa, oikeiden oppilaiden kanssa
4. projektin esittelyn ja arvioinnin loppuseminaarissa.

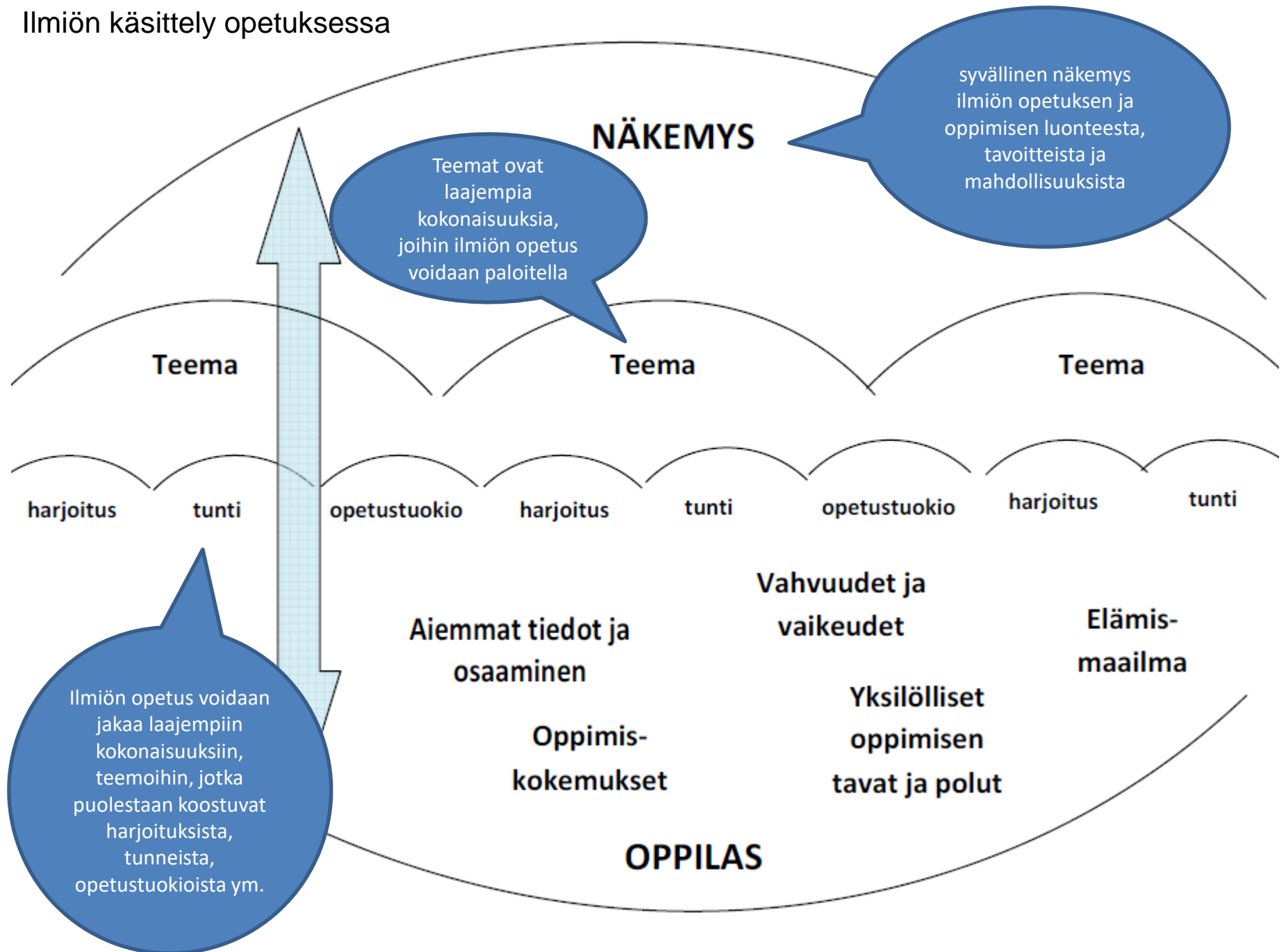
1. Ilmiön taustatutkimus ja sen esittely

- Valittua ilmiötä tarkastellaan ja pyritään ymmärtämään monipuolisesti.
 - Ilmiötä voi tutkia kirjallisuuden, haastatteluiden , asiantuntijatapaamisten ym. avulla.
- Ilmiötä pyritään avaamaan myös kollegoille, ja sitä varten siitä laaditaan jokin oma mediateksti, joka esitellään toisille tai jota käytetään opetustuokiossa muuten hyväksi.
- Mediatekstin laadinnassa voi (pitää) käyttää luovuutta:
 - Ottakaa käyttöön joku (itsellenne ennestään vieras) ”mediatyökalu”.
 - Mediatekstinne voi olla nettisivu, blogi, video, dokumenttielokuva, Prezi-esitys – oikeastaan mikä vain, kunhan sen avulla pääsee jyvälle ilmiöstänne.
 - Tuotoksenne voi olla käytössä opetuskokeilussanne (osin tai kokonaan).

2. ”Kirjallinen suunnitelma”

- Laatikaa ”kirjallinen suunnitelma” ilmiön käsittelyn toteuttamiseksi valitulla luokka-asteella/opetusryhmällä tms. Suunnitelman tulee sisältää seuraavat osat:
- ”Johdanto”:
 - Mikä on opetuksenne ydin, näkemyksenne opetuksessa (ks. kuvio)? Mitä ilmiönne parissa ja sitä käsitellessä tulee oppia?
 - Mihin uuden opetussuunnitelman toimintakulttuurin periaatteisiin se liittyy ja miten (se, mihin ryhmänä päädytte tulkitsemalla opetussuunnitelmaa, ei opetussuunnitelman tekstiä tähän siirrettynä).
 - Mitä laaja-alaista osaamista sen on tarkoitus kehittää (se, mihin ryhmänä päädytte tulkitsemalla opetussuunnitelmaa, ei opetussuunnitelman tekstiä tähän siirrettynä).
 - Millaista muuta kompetenssia opetuksenne tulisi tuottaa oppilaalle?
 - Millaisiin teemoihin opetus voidaan jakaa (ks. kuvio)?
 - Miltä opetuksenne näyttää
 - opettajan perustyön näkökulmasta
 - koulukulttuurin näkökulmasta
 - Yhteistyön näkökulmasta (esim. koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa)
 - mediakasvatuksen näkökulmasta
 - hyvinvointioppimisen näkökulmasta
 - oppiaineintegraation näkökulmasta?
- Suunnitelma:
 - Miten opetuksenne konkreettisesti toteutetaan valitulla luokka-asteella/opetusryhmällä tms., miten eri teemoja käsitellään opetuksessa?
- Arviointi:
 - Kuinka arvioidaan tavoitteiden (kompetenssin syntymisen) toteutumista?

Ilmiön käsittely opetuksessa

Vielä ”kirjallisesta suunnitelmasta”

- Suunnitelmassakin voi (kannattaa) käyttää luovuutta:
 - Se voi olla osa ilmiön esittelyssä tuottamaanne mediatekstiä tai voitte käyttää taas jotain (itsellenne ennestään vierasta) ”mediatyökalua”.
 - Suunnitelmakein voi olla **osin tai kokonaan** nettisivu, blogi, video, Prezi-esitys – oikeastaan mikä vain, kunhan siitä selviävät edellisen dian asiat.
 - Tämäkin tuotoksenne voi olla käytössä opetuskokeilussanne (osin tai kokonaan).
- Pyritään tuottamaan kurssilla jotakin yhteistä hyvää (eli julkaistaan tuotoksenne jossakin).

Esimerkkinä aikaisempien vuosien ”prezeilyjä” ja bloggausta:

- Ilmiöesittelyä
 - <http://prezi.com/ve-kvwwvfgfr/kaunis-ja-epataydellinen/>
- Blogi työkaluna ilmiöesittelyssä ja kirjallisessa suunnitelmassa
 - <http://www.tunnetunnetaitosi.blogspot.fi/>
- Mainosten käsittelystä erilaisten opetusmenetelmien avulla
 - <http://prezi.com/vr8etpht54em/mediakasvatus/>
- Kun teemana on kilpailu koulussa
 - <http://prezi.com/tsmhud6mtkcw/kilpailu-koulussa/>

3. Opetuskokeilu

- Osallistumme Mikämikä-päiviin, jossa opetuskokeilut viedään kahdelle jyvaskyläläiskoululle **7.3. ja 14.3.**
- Kokeilussa teemme musiikkivideon kummallakin koululla.
- Musiikkivideon teema pyritään sovittamaan oman ilmiön opetukseen ja siten osaksi myös kirjallista suunnitelmaa.

Kurssiaikataulu ja sisällöt

Viikko	Päivä	Pvm	Klo	Aiheena
3	ma	16.1.2017	10:15–13.30	Orientoituminen ja kurssin aloitus; tutkittavien ilmiöiden valinta - kotitehtävä
4	ma	23.1. 2017	10:15–13.30	Vaikuttaminen eri tavoin
5	ma	30.1. 2017	10:15–13.30	Työpaja: kuva
6	ma	6.2. 2017	10:15–13.30	Työpaja: musiikki
7	ma	13.2. 2017	10:15–13.30	Ilmiöiden esittely
8	ma	20.2. 2017	10:15–13.30	Suunnitelman tekemistä ja opetuskokeilujen suunnittelua Pienryhmille ohjausta tarjolla
10	ti	7.3. 2017	08:00-15:00	Mikämikä-päivä
11	ti	14.3. 2017	08:00-15:00	Mikämikä-päivä
13	ma	27.3. 2017	10:15–13.30	Loppuseminaari

Lähteitä ja avuksi ideointiin

- Kevään 2012 koulujalkautumisesta ja itse asiassa tämän kurssin alkuperäisestä ideologiastakin voitte lukea eErikasta, ks.
<http://educlusterfinland.fi/fi/images/stories/pdfs/eEriKa/eerikaheavy2012.pdf>
 - Kyseisessä numerossa on Kainulaisen artikkeli ilmiölähtöisestä aihekokonaisuusopetuksesta ja vuoden 2012 koekaniinien kokemuksista, kurssillamme tuotettuja pajakuvauksia ym. + tietenkin artikkeleita muista pajoistakin